

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACTIUNEA ȘI ADMINISTRATIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 40 fr., pe șese luni 20 fr., pe trei luni 10 franci.

ANULU L.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

ANUNȚIURILE:

Oseriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrierile nefrancoate nu se primesc. — Manuscripte nu se retrămîț.

N° 93.

Mercuri, 29 Aprilie (11 Maiu).

1887.

Conferința din Sibiu.

Raportul special al „Gazetei Transilvaniei” despre conferința generală electorală a delegațiilor alegătorilor români întrunită la 7 Maiu 1887.

Sedința I.

Raportul.

Comitetului electoral permanent al partidei naționale române despre activitatea sa din periodul 1884 — 1886/7.

(Fine.)

Încă numai câteva momente din existența sbiciulată a comitetului și vom termina.

Conferința din 1884 decisese ca comitetul să mai facă între marginile trase de legi totu ce va afla de lipsă și de folos pentru apărarea cauzei noastre și luminarea opiniei publice în țară și în străinătate.

Măncându comitetul dela acestu conelusu alu conferinței a creșutu că va lucra pe deplin în spiritul ei, decă se va decide la elaborarea unui memorialu curatu politicu, destinatu anume pentru politici neromâni din patriă și din străinătate, în care să se descrie situaținea politică de ne mai suferitu a națiunii române din țările supuse coronei Sf. Stefanu. Decisiunea s'a și luatu în acestu înțelesu în 3 Iunie 1884 precum s'a atinsu mai în susu. Care a fostu sôrtea acelu planu se pôte cunoșce din consultările comitetului trecute la protocolu în epoce diferite. De o parte însă cestiunea oportunității, eră de alta greutatea de a se afla omul care să dispună de timpu multu liberu ca să se supună la o lucrare atātu de importantă din natura sa, pe lângă celelalte calamități atinse mai susu, a pusu pe comitetu în imposibilitate de a-și ajunge scopul până la deschiderea acestei conferențe.

O altă misiune, a cărei realizare o doria comitetul a fostu, ca să descopere tôte acelea cauze, pentru care în multe cercuri și ținuturi séu curatu românesci séu locuite de Români în maioritate departe cumpenitóre și relative destul de bine situați, totuși numărul alegătorilor români apare în listele electorale fără nici o asemănare mai mică decăt s'ar puté presupune cu totu dreptul. Comitetul a creșutu că această aparițione merită cu atātu mai vortosă atențiunea noastră a tuturor cu câtu trebuie să fimu cu toții bine informați, că numărul micu de alegători se esplică de cătră adversarii elementului nostru numai din lipsa de censu, adevă de averi materiale, eră spoi ei nu lasă ca să trecă nici una din ocașiunile bine venite, ca să nu înfățișeze chiar și în regiunile cele mai înalte ale societății din Viena și din alte cetăți mari pe poporul românesc puru și simplu ca pre unu popor sărăntocū, masse crude compuse din sute de mii de proletari, cari trăiescu din mână în gură, și când se scôlă dimineța nu sciu decă voru avé ce mânca până de séră.

Spre a ne convinge de adevărata stare a lucrurilor, aveam séu facemū studiu comparativu înainte de tôte între rassa română și între cea maghiară cu domnitóre, nu însă pe la orașe și cetăți mari, unde lustrul și luxul ia vederile, seduce, înșelă, ca să nu poți distinge întru nimic realitatea de miseria splendidă, ci la țară, la sate între miliónele propriului popor. Apoi étă că s'a descoperitu la aceste doué popóre. Starea materială a Maghiarilor întru nimic nu este mai bună decăt a Românilor, cu aceea diferență numai, că Maghiarilor le cam place să se laude cu averea multă puțină, câtă posedu; Români tocmai din contră în casurile cele mai multe tacu, fără o necesitate vedită nu vorbescu despre averea lor: nici că o posedu, nici că le lipsesce. Incolo amărăciunea sufletescă pentru grelele sarcine și nenumăratele abuzuri, cu tótă patrocinaținea rasei maghiare, este comună la ambele popóre, de aceea nici că se prea cêrtă unii cu alții, mai curêndu se încera Maghiarul cu Maghiaru și Românul cu Românul, cam după dicțtorea latină: *Rara concordia fratrum.*

• Apoi déră de ce totuși alegătorii de naționalitate română sunt relative atātu de puțin? Unele cauze le cunoșcem cu toții și anume: 1) falsificarea listelor; 2) în anul penultimu lăsarea în adinsu ca ómenii să rămână în restanțe cu contribuținea directă până târ-

diu după rectificare; 3) nespusa lene de a cerceta listele și a reclama; 4) participarea *ex lege* a tuturor prolețarilor maghiari de pe la cetăți și orașe la alegeri fără nici unu censu; 5) desprețuirea pe față a dreptului de alegere din partea fortei noastre Români, cari nici nu voru să audă despre importanța lui, și decă totuși mergu la urnă, o facu pentru că li-a venit poruncă la satu ca să mergă, să alegă și ei domni, căci li se plătescu bine acelea țile, ca și cum ar fi aratu cu patru boi. De altmintrea poporul nostru, ca și celor mai multe din statul acesta, nu-i place să mergă unde-lu chiamă așa numiții domni, elu e Stanu pățitul, fuge de dorul.

E tristă și forte îngrijitoru acestu faptu, dér luându în socotință, că pentru controlarea compunerii exacte a listelor electorale se cere unu număr cu multu mai mare de bărbați esperți și devotați acestei cestiuni de interesu publicu și cari să fiă rezoluți a întâmpina și suporta tôte șicanele și persecuțiunile sistematice ale puterii; ér de altă parte fiindu că eserciarea dreptului de alegere și prin puținii alegători induși în liste, — pe lângă procedura cea mai leală și legală, — e impedită în totu modul, nu ne pôte prinde mirarea, că în locu de iubirea ce o are poporul nostru pentru unu constituționalismu realu și onestu, față cu constituționalismul falsu și neonestu, Români își manifestă ignorarea, ba chiar desprețuirea lor.

Éta aci o cauză care face pe comitetu a recomanda următorilor săi luare de măsuru câtu mai eficace pentru instruirea poporului și luminarea lui asupra dreptului electoralu nu numai pentru că, decă nu s'a fosisu de acela până acum, mai curêndu séu mai târziu totu va veni o epocă unde va trebui să-lu depundă în interesul propriu și în alu țării întregi, déră și pentru ca să nu trecă cu totul pe nedreptul de popor sărăntocū, mai alesu după ce la toți ne este cunoscutu, că d. e. în vre-o 25 de comitate ale Ungariei superioare, în o parte mare a Galiției și în alte câteva ținuturi propriulu popor de diverse naționalități este cu multu mai lipsitu și sêracu decăt poporul românesc în oricare parte a țerei ilu vom căuta, eră în câteva ținuturi se pôte măsura prea bine cu Sasii ardeleni și cu așa numiții Șvabi din Bănatu. Restul ni-lu spunu migrațiunile cu decile de mii din Ungaria în America, eră din Transilvania necurmatele treceri ale Maghiarilor, cunoscuți sub nume de Sécui, în România, unde în anii din urmă au început să se așede nu numai în orașe, déră și pe la unele sate.

Este forte grea această deșteptare a poporului ca să-și cunoșcă drepturile sale și să scie a se folosi de ele, este și împreunată cu mari spese; déră până când nu se va întâmpla acesta, nu se pricepe cum să ajungă partida noastră a-și organiza cluburile în realitate, eră nu ca fecțiune. Diaristica noastră pôte să facă în această direcțiune serviciu esențialu cauzei, însă numai sub condițione decă ea va fi îmbrățișată și citită de cătră suma totală a inteligenței românesce din Ungaria și Transilvania, ér acesta nu-și va pregeta a se pune de aci înainte în contactu cu fruntașii locuitorilor, fără a-i păsa de sbieretele ómenilor vrășmași declarați și jurați ai culturai poporului românesc.

După tôte acestea comitetul depune mandatul séu în mâinile onor. conferințe. Vê rógă totodată, ca să binevoiti a numi o comisiune specială pentru primirea actelor, cercetarea rațiociniului, inventarea și luarea în sémă a tipăriturilor câte s'au făcutu cu spesele partidei noastre, și așteptându absoluturiu, se retrage mulțamindu-vé pentru paciența, cu care ați binevoiti a ne da ascultare. Sibiu, 7 Maiu 1888.

Comitetul electoral al partidei naționale române. G. Barițiu, președinte. C. Brediceanu, membru refer.

Urmându punctul 4 alu ordinei de Ți, presiuliu provocă pre delegați a-și presenta credenționalele spre a se preda comisiunii verificatóre, ce are să se alegă, de 5 membri în această comisiune se alegu prin aclamațiune d-nii: Ungureanu, Nichita, Simionașiu, Ios. Crișianu, Dr. Isacu.

Apoi se suspende ședința până își va termina comisiunea lucrarea sa.

Redeschidându-se ședința, raportorul comisiunii

verificatóre, d-lu adv. Crișianu, cetesce raportul, prin care se propun spre verificare delegații deja preșenți din 69 cercuri electorale. — Dechiarându-se toți de verificați, se pune la ordinea țilei constituținea definitivă a biuoului. — Deputatul Truța propune ca, considerându momentuositatea agendelor și demnitatea adunării, să nu se alegă numai 1 președinte și 2 notari, ci 3 președinți și 4 notari. Primindu-se acesta, același propunător propune și adunarea aclameză pre d-nii: G. Barițiu președinte I, V. Babeșiu președinte II, Dr. I. Rațiu președinte III, ér ca notari pre d-nii Dr. Lucaciu, Dr. Oncu, Dr. Isacu și Dr. Mih.

Conformu proiectului 8 din ordinea de Ți se puredce la alegerea comisiunii de 30 pentru formularea proiectelor de coneluse asupra cestiunilor electorale a ținutei ulterioare și a propunerilor, care ar fi venit din partea alegătorilor prin delegații lor. În această comisiune se alegu, pre lângă cei 7 domni din biuou, următorii 30 membri: d-nii George Popu, Nic. Cristea, Iuliu Coroianu, Dr. Aur. Mureșianu, Coriolanu Brediceanu, Ioanu Slavici, Dr. Corneliu Diaconovich, Emanuel Ungureanu, Ioanu Simionașiu, Dr. Nichita, Nic. Fekete Negruțiu, Ales. Micu, Patriciu Barbu, Simionu Căluțiu, Vas. Voina, Iacobu Macaveiu, Eug. Brote, Ios. Crișianu, Ioanu Papiu, Ioanu Ionașiu, Dan. Lica, Ales. Filipu, P. Truța, Lud. Csato, Andreiu Medanu, Ghiță Popu, Dr. G. Popa, Andreiu Gosma, Bas. Podobă, Aug. Munteanu.

Primindu această comisiune actele dela comitetu, va avé să vină în ședința de mâne (Duminecă) la 10 ore cu operatele sale.

În fine se cetesce regulamentul casei, carele ca și la cele 2 ocașuni anterioare se primesce în întregul séu.

Ședința apoi se ridică aprópe la 2 ore după amêđi.

În decursul ședințelor s'au predatu la biuou mai multe telegrame, cari însă din lipsa de timpu nu s'au cetitu astăzi.

Atitudinea politică a Franciei.

Cu ocașiunea deschiderei espozițiunii maritime din Havre la 8 Maiu n., ministrul președinte francesu Goblet a rostitu unu discursu, în care a făcutu amintire și de atitudinea politică a Franciei.

„Dorința Franciei, Țice elu, este d'a trăi în buna înțelegere cu celelalte țeri și d'a-și dezvoltă mărirea ei industrială și comercială în pace. Poporul, pe care-lu ocupă astfelu de grijă, nu pôte fi espusu bănuelui, că nutresce planuri agresive.”

La banchetu éráși rosti Goblet o vorbire, în care Țice între altele:

„Timpulu încercărilor pôte că n'a trecut încă, dér că decă acestea voru veni, nu noi le vom provoca. Francia voesce pace; suntemu însă firmu hotărâți a nu-i sacrifica nici drepturile noastre, nici onórea noastră. Departe de a amenința pe vre-unu popor, Francia e gata a primi tôte simpatiile cu bucuriă și cu reciprocitate. Nu mai puțin însă ar fi Francia gata, decă nevoiă ar fi, să întâmpine cu fruntea susu atacurile nedrepte. Această atitudine singură coreșpunde demnității unei națiuni mari.”

Dela curtea sêrbescă.

În timpul din urmă s'a vorbitu multu despre o apropiată schimbare a politicei esteriore sêrbesci, despre neînțelegeri în familia regală, ba s'a amintitu chiar de posibilitatea unui divorțu între regele și regina Serbiei.

Privitoru la neînțelegerile ivite în familia regală cari stau în legătură cu șgomotele ce se mențin încă despre o apropiată schimbare a politicei esterne, corespondentul din Belgrad alu lui „Pester Lloyd” dá următórele amêrunte:

„Intrigile diplomatice au gășitu aci unu pământu primitor. Următorea împărțășire, deplinu demnă de credință și din cel mai escelentu isvoru, despre unele evenimente intime din timpul cel mai recentu, esplică unele schimbări neașteptate și întâmplări surprinđtóre.

Representantul unuia din statele mai mici în Serbia are, pe lângă plăcutul său post, și o soție foarte frumoasă. Regele Milan — care de altfel și el are o soție de totu' frumoasă — dete frumoasei soții a ambasadorului mică atențiune. Ambasadorul rus Persiani și șeful partidei serbesce rusofile Ristic hotărâră să exploateze aceste nevinovate dovezi de politeță ale regelui Milan către frumoasa damă pentru scopurile lor politice. La 15 Aprilie n. Ristic avu o audiență la regina Natalia și se pare că i-a șoptit ceva, căci numai așa se poate explica, că în ziua de Paști, la palat, regina Natalia nu numai că a ignorat în modu' bătoru' la ochi pe respectiva damă, ci și-a întors chiaru' capul, când aceea trecu pe lângă ea. În acea zi întreaga lume diplomatică și oficiasă din Belgrad nu vorbea decât de acestu' evenimentu', căruia îi urmă în palat o a doua scenă plină de iritațiune și după care regina Natalia declară categoric, că va pleca împreună cu prințulu' de coronă pentru mai mult timp la Crimea ori în Caucas. Regele Milan, care în fața situațiunii politice nu putea fi învoit cu acestu' planu', rugă a doua zi de Paști pe d-nii Persiani și Ristic — ceea ce face a se crede că sunt întemeiate șgomotele despre influința ce ar eser cita-o aceștia asupra reginei — să intervină ca mijlocitori în această afacere și să înduplece pe regina a renunța la intențiunea sa. Cum și-au implinit cei doi diplomați misiunea lor, nu se scie; d-er faptu' este, că la recepțiunea din ziua următoare regina Natalia a distinsu' pe soția ambasadorului cu o salutare totu' așa de grațioasă, cum obișnuia a o face mai înainte. La călătoriă însă n'a renunțat regina.

O telegramă din Belgrad împărtășește, că regina va pleca în zilele acestea la Crimea singură, fără moștenitorulu' tronului. Foile rusesce se bucură de acesta, mai alesu' „Nowosti“, fiindcă „regina Natalia, ale cărei simpatii pentru adevărata ei patriă Rusia, pentru apăratoru' independenței tuturoru' popoarelor slave, sunt cunoscute, preferă a inspira aeru' rusescu' pe admirabilu' țermu' alu' mării în Crimea ori între munții caucasici.“

Se dice că d-nii Persiani și Ristic aru' fi sfătuitu' pe regina, ca să nu renunțe la călătoriă sa, cu scopu' ca să o facă a ceda ori, mai târziu, a se reintorče din Rusia numai când politica esternă a Serbiei va lua o schimbare favorabilă combinațiunilor politice ale acestor doi diplomați.

SCRILE ȚILEI.

În telegrama ce amu' primit'o eră s-eră din Sibiu, despre conclusele conferinței, s'a strecurat o regretabilă erore. În comitetulu' executiv e alesu' și d-lu' Dr. Rașin, ceea ce în graba d'a se tipări telegrama s'a trecut cu vederea. De asemenea s'a străcurat o erore de tiparu' în Nr. de ieri la raportulu' comitetulu' electoralu' permanentu', pag. 2, șir 25 de jos în susu' de pe colona 1, unde este a se ceti: făcarea în pozițiunea lor, în locu' de: opozițiunea lor etc., er la șirul 28 de jos de pe colona 2 este a se ceti: După așteptare de cinci luni, în locu' de: cinci biserici etc.

Maiestatea sa monarchulu' a dăruit din cutia sa privată 1000 fl. pentru a se ajutama nenorocii din Ciugud, cari la 1 Maiu au fostu' bantuiți de incendiu.

Duminecă s-eră s'a serbat în Sibiu printr'unu' banchetu' jubileulu' de 50 de ani ca publicistu' alu' d-lui G. Barițu'. Cu această ocaziune i s'a datu' jubilatelu' prin d-lu' Dr. Lucaci unu' albumu' cu o adresă și cu subscrierile, o penă de aur din partea femeilor române din Pesta și unu' libelu' cu suma de 2400 fl., în scopu' d'ași publica d-lu' Barițu' memoriile și lucrările sale istorice.

Lui „Koložvar“ i se telegrafiază din Pesta, cu data 7 Maiu, că alegătorii români din cerculu' electoralu' alu' Răcașului aru' fi protestat contra participării la conferința națională electorală din Sibiu, deoarece ei aru' sta pe baza programulu' din Budapesta, adică a repositulu' „Viitoru“, și s'ar ține de partida liberală, adică maghiară. — Asta de siguru' și-a scos-o „Koložvar“ din mână și așteptăm că „Luminătorulu“ s-eră dea meritata desmințire.

În Toplița română a eruptu' Vinerea trecută unu' focu' vehementu', care prefăcu în cenușă o parte însemnată a satului. Totu' în acea zi s'a pus focu' casei lui Vasiliu Crișianu' din Luna săsescă, care fu prefăcută în cenușă împreună cu alte două case și câteva clădiri economice. În 4 Aprilie au ars în comuna curat românescă Mărgău de lângă Huedin 90 case împreună cu toate clădirile economice. În comuna Curtici de lângă Arad au ars în 8 Maiu 150 case împreună cu toate clădirile economice din jurulu' lor.

Maiestatea Sa monarchulu', la propunerea ministrulu' ungurescu' de culte și instrucțiune, a aprobatu' ur-

mătoarele numiri făcute în capitulu' diecesanu' gr. cat. din Gherla: canoniculu' costode Stefanu' Bilțiu fu numitu' canonicu' lectoru'; canoniculu' scolasticu' Michailu' Șerbanu', canonicu' custode; canoniculu' cancelaru' Demetriu Coroianu', canonicu' scolasticu'; canoniculu' prebendat Vasilu' Popu', canonicu' cancelaru'; profesorulu' seminarialu' Eusebiu Chertița, canonicu' prebendat.

În 26 Aprilie st. v. Rășnoveni au făcutu' o primire frumoasă nou alesulu' lor preot Iuanu' Hamsea, care sosi în ziua aceea din Sibiu, ca să-și ocupe postulu' său de preot. Tănărulu' preot a fostu' întâmpinat am la unu' milu' depărtare de Rășnovu' de unu' banderiu de 100 de călăreți sub conducerea lui G. Proca jun., și mai multe căruțe. În momentulu' întâlnirii d-lu' învățatoru' N. Ilie ținu o vorbire de bineventare, la care tănărulu' preot mulțami pentru primirea, ce i se face, apoi încunjurându-i trăsura 10 tineri în costumu' naționalu', purceseră toți la casa parochială. Aici poporul adunatu' îl salută cu strigăte de „să trăiească“, er preotulu' le mulțami din nou pentru primirea căldurii și le promise, că va lucra totă viața sa pentru binele și fericirea credincioșilor săi. — Tănărulu' preot a absolvat și drepturile la universitatea din Pesta și Viena.

Funcționarulu' de cale ferată Bela Bay și soția sa au intentat lui „Pesti Hirap“ procesu' de presă pentru vătămare de onore. Numita fôia scrisese, într'o comunicare, că Bala Bay nu se trage dintr'o familie nobilă, ci că mai înainte s'a numitu' Berele Benjamin. De asemenea avocatulu' și deputatulu' dietal Dr. Moriz Horvath a intentat procesu' de presă lui „Függetlenség“, care a dăsu' că Dr. Horvath e de o moralitate destrămată, jôcă ferbă și amestecă cărțile după interesulu' său.

Ministrulu' de instrucțiune ungurescu' a trimisu' inspectoriloru' scolari o ordinațiune, prin care se face cunoscutu', că cărțile de învățămentu' ce se întrebuintăză ași în școlile elementare, populare, civile și comerciale superioare se mai potu' folosi până la o altă dispozițiune, deoarece până acum cărțile înaintate spre a fi judecate din cauza mării loru' mulțimi, nu s'au pututu' rezolva.

Același ministru a luat o nouă măsură asiatică, oprindu folosirea următoarelor charte și cărți: 1. Noțiunî de Istoria Românilor de M. C. Florentin în Bucuresci; 2) „Mapa Europei“ de C. N. Rémniceanu și editată de George Ioanid, libraru' în Bucuresci; 3) „Bilder aus der serbischen Geschichte“ (Panciova 1885); 4) „Die Erde, auf der wir leben“ (Belgrad 1886).

Ministrulu' Trefort a mai „pricopsitu“ pe preoții gr. or. de pe lângă Turda, Constantinu' Micu cu 80 fl., Grigore Roman și Avramu' Popovici cu câte 50 fl. — „Frumose exemple de înfrânare și abnegațiune!“

Esamenulu' de calificațiune în limba maghiară pentru învățatorii români și sasi, cari voescu' ași procura atestate de calificațiune în limba ungerescă, se ține la 30 Iunie n. a. e. în preparandia de stat din Clușiu. Taxa de esaminare e 5 fl., er pentru atestatu' 1 fl., și se plătescu' înainte la anunțare. Cei ce voescu' a se anunța să presinte până la 7 Iunie n. petițiunea timbrată, a'estatulu' de botez, de calificațiune și de serviciu inspectoratelor școlare respective, de unde se trimitu' direcțiunii preparandiei.

În adunarea principală estraordinară a bisericii ev. reform., ce s'a ținutu' în zilele trecute în Clușiu, s'au prezentat nu mai puțin ca 130 procese de despărțenia.

Deunăzile cu ocaziunea săpării fundamentulu' pentru palatulu' forestieru' pe piēța Trencin din Clușiu, s'au descoperit trei morminte străvechi. Cosciugurile constau din lespeți de pētră, care mai înainte serviseră ca morminte romane și probabilu' că au fostu' făcute în timpul migrațiunii popoarelor. Pe unulu' din aceste morminte zăcea o pētră mormentală romană, înaltă de 2 metri și lată de 58 centimetri, pe a cărei părți superioare se vedu' într'o adâncime în drēpta și în stânga busturile în reliefu': alu' unei femei și alu' unui bărbat, dedesubtu' se află inscripțiunea ce arată pētra mormentală ca fiindu' a unei feciōre romane, care a muritu' în etate de 17 ani.

Unu' cercularu' alu' episcopulu' din Raab declară, că preoții dela țeră numai atunci potu' primi unu' mandat de deputat, decât renunță la oficiile loru' preotesce.

Agricultorii vechi și esperți sunt îngrijati, că în v-eră acesta voru' fi călduri neobișnuitu' de mari, fiindu' că bróscele, de mai multu' ca 30 de ani, au începutu' de astădată a ocăci abia după Sf. George.

Doi călugări armeni din Asia mică însoțiti de un interpretu' veniră acum câteva luni în Ungaria și primiri dela ministrulu' de interne concesiune să colecteze bani pentru mănăstirea lor. În Cașovia însă fură areștați călugării, ca unii cari aru' inspira îngrijiri și aduși sub escortă la Pesta, unde sunt și ași areștați la poliție. Se așteptă din Cașovia actele polițienesce în această afacere. — Ce îngrijiri voru' fi mai inspirat „patrioților“ și acești călugări din Asia mică? —

Teatru ungurescu'. Astă s-eră se va juca, în hală festivă din Gróveru', marea operă în 4 acte „Büvös Vaddasz.“

Mișcarea electorală a Sêrbiloru'.

Duminecă în 8 Maiu n. partida națională sêrbescă a lui Jasa Tomity și-a ținutu' în Neoplanta conferința sa, la care au lăst parte vr'o 600 de persoane, jumătate din Neoplanta, jumătate din împrejurime. Președinte fu alesu' mediculu' comunalu' Krista Mihajlovici din Becea vechi, pe care Ungurii îl facu' „socialu'-democrat“, er vicepreședinte comerciantulu' Popovici din Neoplanta. Singurul vorbitoru' a fostu' Tomity. Etă, după „Pester Lloyd“, resoluțiunea ce s'a primitu' de conferință:

Menținerea programulu' din Becikherecu', separarea Bosniei din sfera puterii noastre și conducerea politicei noastre esterne în spiritu' slav. Mai departe nu se primesce învoiea cu nici unu' partidu' ungurescu' din țeră, ci se dă votulu' numai pentru candidați sêrbi ori români.

Adunarea a decursu' în ordine.

Ardealulu'.

Sub acestu' titlu a scrisu' unu' conte ungurescu' unu' șir de articuli în „Koložvar“. Într'unulu' din ei se ocupă și de Români. Dacă publicăm în esență descânteculu' contelui privitoru' la Români, o facem ca să putem reproduce observările, ce le face fôia germană din locu' „Kronstädter Zeitung“. Etă cam ce dice contele ardeleanu':

Acestia (Românii) sunt veriți între Slavi și Maghiari, și Austria, Ungaria și Germania sunt nu numai aliații lor naturali, ci aceste state garantăză așa dicend existența lor. Din ficțiunea, că ei sunt locuitorii străvechi ai Ardelului, Români deduc drepturi politice neintemeiate, ba chiaru' private. Nimenea nu-i pôte impede a ași dobândi o pozițiune, care să impună respectu' și să tragă în cumpănă, d-er înăuntrulu' statulu' modernu' nu potu' pretinde o pozițiune deosebită. Economia lor depășune, rămasă înderēt, impede a dezvoltare progresivă a agriculturii.

Dacă Ungaria ar înceta odată ca stat, atunci mormentu' națiunii maghiare ar fi totodată mormentu' Românilor din țerile ungare. Căci în timpu' ce Români sunt încungiurați de Slavi pretutindena, unde nu se atingă cu Maghiarii, în Rusia esistă vederea, că de Slavi se ținu toate popoarele, care aparțin credinței grecesce, și de aceea au să fiă unite cu Rusia. Acesta ar cruța naționalitatea Românilor totu' așa de puțin, ca și pe a Maghiarilor Români au deci interese comune de existență cu Maghiarii.

Deoarece unele naționalități ale Ungariei aparțin astorfelu' de familii de popore, care formăză în afară de Ungaria la granițele ei state independente, e neapăratu' necesaru' a avé aci (în Ardealu') o administrațiune drēptă, cu îngrijire și îndestulitōre pretențiunilor de ași și a promova în modulu' celu' mai activu' interesele economice ale poporulu', ceea ce până acum nu este și nu se face în Ardealu'.

Raportulu' nostru cu România mai alesu' trebuie să fiă, departe de orice slăbiciune și cedare, cu considerațiune, amicală și prevenitoră, așa ca și România să-și pôta pune în noi cea mai deplină încredere. Postulu' de ambasadoru' în Bucuresci și este de aceea de cea mai mare importanță. Tendințe de expansiune n'avem.

La acestu' vechiu descântecu' ungurescu' observă „Kronstädter Zeitung“ în articulu' său de fondu' din Nr. 97:

Ăsta-i simburele celorlți dize de autoru' asupra Românilor. E cam puținel, abia îi atinge în trecēt. Și totuși Românismulu' este pentru Ardealu' de o însemnată cu totul estraordinară. Spre a pune în lumină clară stările și perspectivele în Ardealu', după părerea noastră ar fi trebuit să fiă împărțitu' Românismulu' din Ardealu' de o mai amăruntă apreiare. Ți face impresiunea, ca și cum autorulu' n'ar avé la stomacu' cestiunea română, ci ar fi voit să fugă din cale. Asta însă e o greșelă, decât vrea să clarifice și să amelioreze stările ardelene.

D-er întru câtu' autorulu' se ocupă cu această cestiune, e după a noastră părere în orecare rătăcire. Deja carac-

teristica Românilor nu ni se pare corectă. Autorul îi numește „un popor nespūs de talentă, dăr și nespūs de înapoiat, care totuși progresază mereu și vędndu cu ochii“. Asta nu prę e nimerit. Talentul nu e tocmai o însușire distinsă a Românilor (Aci observăm că autorul acestor rënduri din „K. Z.“ nu prę cunoște bine însușirile poporului român, căruia tocmai talentul nu'i lipsește; un popor netalentat, ori câtă silință și zelul ar avę, nu pöte progresa cu așa pași uriași, într'unu timp atăt de scurt. — Red. „Gaz.“, dăr în schimb e din abundență înlocuit printr'o zelösă nisuință după progresul cultural. Acesta o va afirma oricine, care a avut ocaziune a observa școlari români în școlă. Cum că poporul român progresază mereu și vędndu cu ochii, asta'i prę puțin dīs. Progresul e tocmai uimitor și vrednic de admirat. Abia ar putea privi îndărăt un popor din lume la un progres atăt de uriaș în dezvoltarea culturală, ca România în periodul dela 1848 până ađi.

Nici aceea nu putem admite, că România ar nīsi la o pozițiune deosebită. Ceea ce nisuesc Români, este tocmai contrariul, egala îndreptărire națională, anume de limbă. Asta nu e nicidecum o pozițiune deosebită. Autorul nici nu dă măcar a se 'nțelege, că ce 'și înfățișează el sub o astfel de pozițiune deosebită.

O conclusiune cu totul falsă ni se pare a fi și aceea, când autorul admite că peirea națiunei maghiare ar atrage după sine și peirea Românilor din țările ungare. Mai antęiu nicidecum nu este numai o cucerire prin Rusia, care — precum admite autorul — ar putę fi singura cauza a peirii națiunei maghiare. Se potę cugeta și alte ręsturnări, care ar putę avę un astfel de rezultat. O rusificare a tuturor raselor de popore, ce locuesc acum în Ungaria, peste tot abla e de temut. Mai puțin decât oricare au sę se témă de așa ceva România. Un popor compact, împenat numai în coala de alte rase de popore, în număr de 10 milioane ca România, în ziua de ađi nu se lasă așa ușor a se desnaționalisa.

De aceea și e lucru îndoios, că Maghiarii și Români au interese comune de existență. Nendoios e din contră, că tóte naționalitățile ce locuesc într'unu stat oau multime intręgă de interese egale de viętă. Dăr acestea nu se dobędesc prin aceea, că o naționalitate caută sę apease pe cealaltă, ci prin aceea, că tóte interesele comune se promovază cu puteri comune, pe când singuraticelor naționalităților li se lasă în sęma lor ași apęra propriile lor interese de cultură după propriile lor puteri. Dăr pentru acesta nu e de ajuns o administrațiune dręptă, cu îngrijire și îndestulitóre pretențiunilor de ađi, cum opinază autorul, ci numai un sistem de guvernare, care satisface principiului arătat mai sus.

Guvernul însă e fórte departe de aceea. Din contră el face așa, ca și cum și-ar fi pus în cap sę 'și crească în Români pe cei mai inversunați inimi. Sub mania de maghiarizare au sę suferi Români tocmai așa ca celelalte naționalități nemaghiare ale Ungariei, ba adeseori în măsură și mai mare. În unele părți ale țării sunt tractați tocmai ca heloții, nu ca cetățeni egali îndreptățiți ai țerei. Renunțarea la mania de maghiarizare este singurul mijloc, d'a face pe Români érași cetățeni mulțamiți ai țerei.

Invitare. — P. T. Domnilor acționari ai institutului de credit și economii „Arieșana“ din Turda.

Avem onóre a vę aduce la cunoștință, că în adunarea generat constituantă ținută la 23 l. c., desbându-se și primindu-se statutele institutului nostru de credit și economii, acesta s'a dechiarat constituit.

Drept aceea, ca sę putem coręspunde ș-lui 159 din legea comercială și ca institutul sę-și pótă incepe cât mai curęnd activitatea, cu provocare la § 9 alu statutelor, venim a vę invita cu totu respectul, ca sę binevoiți a trimite cât mai curęnd, dăr până în 24 Maiu st. n. a. c. nesmintit, vęrsământul alu doilea de 20% de acțiune subscrise de d-v. — la primirea căruia vi se va și trimite îndată titlul provisoriu, prin care se voru chita tóte plătirile deja făcute.

Direcțiunea institutului de credit și economii „Arieșana“.

D. St. Șuluțiu,
directoru executiv.

Ultime scrii.

Athens, 7 Maiu. — Guvernul s'a înțelesu cu guvernul României pentru a lăsa sę subsiste convențiunea comercială expirată, până la încheierea unui nou tratat.

Scutari d'Albania, 7 Maiu. — Unu batalionu de soldați turcesci a fostu atacat dălele acestea, în marșul sęu, de către Miridiți. Lupta a fostu însă nefsemnată: perderile trupelor sunt de doi morți și câțiva răniți.

Berlinu, 7 Maiu. — Diarele din Berlinu

vędu în oprirea de a se represinta opera lui Wagner „Lohengrin“ la Parisu, o umilire morală pentru cabinetul francesu. „Gazeta Națională“ dice în această privință că trebuie se vędă în această interdiceru unu semn de slăbiciune din partea guvernului francesu și că nici o putere n'ar putea sę se gândescă sę contracteze vr'o alianță cu unu stat, ale căru cercuri dirigitte se supun jugului ce le impune populația. „Gazetei de Voss“ fi e témă ca populația sę nu se cređă încuragiată sę continue demonstrațiile contra Germaniei.

Viena, 8 Maiu. — Generalul Kaulbars a plecatu eri la Petersburg după o ședere de 5 zile aici. În acestu timp el a avut dese întrevederi cu generalul Werder.

Viena, 8 Maiu. — Conte Andrassy a sositu aici Sâmbătă și s'a dusu imediatu la contele Kalnoky. Se dice că călătoria contelui Andrassy a fostu determinată de revelațiunile făcute de „Gazeta Germaniei de Nord“ și că a cerut o audiență împăratului spre a solicita dela Majestatea Sa documentele oficiale în această cestiune. Conte Tisza, președintele consiliului ungaru, trebuie sę sosescă aici Mercuri.

Viena, 8 Maiu. — În cercurile politice se crede că principele de Bismarck are intențiunea de a trage pe Austria într'o acțiune politică antirusă, cu scopul de a paralisa politica de libertate de acțiune a Rusiei, care împedică realizarea planurilor Germaniei.

Berlinu, 8 Maiu. — Camera deputaților a primitu legea prin care se împartu mai multe departamente ale Prusiei apusane precum și ale provinciei Posen cu scopul de a paralisa agitațiunile poloneze, cari tindu la restabilirea unui regat Polonu.

Belgradu, 8 Maiu. — Regina Serbiei va pleca, însoțită de principele moștenitoru, la 12 Maiu directu pe Dunăre-Turnu-Severin; în sęra acelei zile va sosi în Bucuresci unde se ve opri două zile, după aceea va merge la Iași unde va sta o zi, după care se va duce la Odesa unde se va opri trei zile, și apoi va pleca la Jalta în Crimeea.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. a „Gaz. Trans.“)

VIENA, 10 Maiu. — Regele a primitu la amędți pe contele Andrassy în audiență.

BELGRADU, 10 Maiu. — Regina plęcă la 12 Maiu cu prințul de coronă în Crimeea, unde va sta șese săptămâni.

BUCURESCI, 10 Maiu. — Regele s'a întorsu aseră din Iași.

SIBIU, 10 Maiu. — Conferința Românilor a acceptat en bloc și fără desbatere rezoluțiunea*) prezentată de Babeșu. În înțelesul acesteia: programul din anii 1881 și 1884 se menține neschimbatu, dăr se lărgesc într'acolo, că Români voru lupta nu numai contra tendinței de maghiarizare intenționate de puterea statului, ci din oricare parte, pentru Ardealu se exprimă absolută pasivitate, pentru cercurile electorale bănățene și ungurene de asemenea se exprimă pasivitate, cu excepțiune de acele cercuri, unde interese naționale ceru sę se pună candidați naționali, care excepțiune trebuie sę o permită comitetul centralu în înțelegere cu respectivele cercuri; prezentarea unui memorandum, care sę întemeieze această atitudine, la treptele Tronului printr'o deputațiune. S'a alesu comitetul centralu de 11 membri și apoi se încheiă conferința cu strigăte de „sę trăiască“ la adresa Majestății Sale și a membrilor dinastiei.

DIVERSE.

Hoția la spovedaniă. — Se scrie din Lyonu diarului „L'Indépendance Belge“: O femeie tēnără și frumoasă se totu presinta de câte-va zile pe la confesionalele diferitelor biserici ale orașului, și după ce ingenunchia cu multă evlavie, își mărturisea păcatele până în cele mai mici amēnunte. Spovedania se termina însă mai totdeuna cam în termenii următor, întrerupt de suspinuri: „Suntu ficia d-lui Ch. de L... dela Lons-le Saunier; mi-am părăsit familia ca sę urmez unu seductoru, care m'a abandonat la Lyonu fără nici unu mijloc de existență. Fi-veți, părinte sfinte, atăt de bunu de a adăoga, pe lângă absoluția ce vę ceru în genunchi și cu lacrimile în ochi, o mică sumă, care sę-mi permită

„a mę întorce la familia mea?“ Confesorii, muiați până la lacrimi de nenorocirile penitentei, îi dedeau care câte 5, care câte 20, care câte 30 franci. Ba unu dintre sfinții părinți a mersu până la 70 franci. Dintre tot, s'a găsitu însă unu, care a scrisu d-lui Ch. de L... la Lons-le Saunier spre a se informa, decă pocăita s'a întorsu la staulu părintescu, la care d. Ch. de L... se grăbi a ręspunde că trebuie sę fi fostu victima unei înșelătorii din partea vre-unei aventurieru. Bietul popă, amăritu la sufletu, depune o plângere la parchet, de unde nu întârziară a da de urma adevărului și a hoției. Ea se numește Francisca Ioan, divorțată de soțulu sęu, trăindu acuma cum pöte. Interogată, vęduvița recunoște că a primitu bani dela confesor, cu simpla diferență că a primitu „pentru altu motivu ér nu pentru celu pretinsu de către sfinții părinți.“ Tablou!

Decretul împăratului chinez, tinerului Kuang-su, prin care a făcutu cunoscutu poporului că ia în mână frinele guvernării, sună astfel: Prin voința cerului m'am urcatu pe tron acuma 13 ani și de atunci împăratesa regentă, avęndu în vedere etatea mea, s'a învoit a dirige afacerile importante ale statului, așa că m'am putu consacra studiilor. Mai bine de șeci ani împăratesa neobosită a alesu bărbați înțelepți în serviciul statului și pe cei incapabili i-a înlăturat. Totu ce a făcutu a fostu pentru binele poporului și tötă națiunea a fostu în pace. Niciodată istoria n'a relatat despre o administrațiune mai strălucită decât a fostu a Maj. Sale; poporul și miniștrii statului o știu acesta. Acum împăratesa a dispus, că, deorece educația mea s'a terminat, sę apucę în persoană frinele guvernului. Când am aflatu de această dispozițiune, m'a cuprinsu unu tremur, ca și cum mę aflam departe de Oceanul fără mal. Dăr Maj. Sa. binevoiesce a mę da pentru câțiva ani încă sfaturile sale cu privire la afacerile mai importante. Astfel ascultându ordinele împăratesei, am adresat, o petițiune cerului, pământului și străbunilor mei, spre a le face cunoscutu, că în propria mea persoană voiu lua în mână domnia în ziua a 15-a a primei luni din anul alu 13-a alu urcării mele pe tron. Conduș de sfaturile Maj. Sale voiu consacra solicițiunea mea ori-cărei afaceri. Prinții și demnitarii voru trebui sę fiă loiali și se voru sili a mę informa despre trebuințele poporului. Domnia imperiului mi s'a transmis mie singur de către cer și străbunii mei și consideru ca a mea fericirea poporului meu, a demnitarilor și funcționarilor mei. Apoi decretul aduce la cunoștință o serie favoruri și ceremonii. Se dă și ordinul, de a se restaura templele țăilor mari și ai munților, de a mântine cultul funebru la mormintele împăraților și în templul lui Confuțiu; se dispune o amnestie, liberarea dela serviciu a soldaților în etate de 70 ani, etc.

Bigotism criminalu. În ziua de 19 curentu nisce locuitorii din comuna Gărbovățu, jud. Mehedinți, denunțară subprefectului M. de josu Dumbrava, că la Ionu Bală Hórcă din aceea comună s'ar afla unu cazanu de furat. Ajutorul sub-prefectului, făcęndu perchisițiune numitului, găsece în locu de casanu: palma unei mână de copil uscat; o șapcă, doș lumânări mici de cęră, și un cornu de vită mare plinu cu prafu de pușcă. Cercetându ajutorul, i s'a declarat că cu aceste lucruri s'a servit numitul Hórcă, care este depus în prevențiune, la tēlhăriile ce făcea. Se dice că elu întrebunța acele obiecte în modul următor: pune șapca pe capu, cu lumânările stinse în mână, cu cornul de prafu la brău și cu palma uscată în sinu, acoala casa aceluia pe care voia s'el prădeze. Acele lucruri s'au ridicat și naintat onor. parchetului. În locu de bigotismu este o crimă fiindu o mână de copil. Se nasece întrebarea: de unde are acelu criminalu mână de copil?? Desgropat'a vre-unu copil mortu și i a tăiat mână? Omorătul'a în momentul nacerii și în urmă l'a îngropat? Acelu individ este criminalu că a comis tálhării: este și omucidu?

Ce înghite Parisul? — Buletinul municipalu din Parisu spune că acestu orașu a consumat, în anul 1886, 12 milioane Kilograme pește, 303,864 boi, 188,595 viței, 1,970,536 oi, 352,001 porci și 381,206 kilograme carne de calu, de măgaru și de catir, etc. Carnea de catir se vinde cu 70 bani kilogramul.

O copilă fenomenu. — În micul orașelu Varzo, lângă Lago Maggiore, o familie de țerani are o fică abia de doi ani și jumătate, care cântăresce 62 kilograme; trunchiul corpului ei este de unu metru, staulu plinu ca alu unei femei bine dezvoltate; celelalte părți ale corpului sunt însă tóte în disproporție cu trunchiul.

Numere singuraticice din „Gazeta Transilvaniei“ a 5 cr. se potu cumpęra în totungeria lui I. GROSS, și în librăria d-lui Nicolae I. Ciurcu.

Editoru: Iacobu Muresianu.
Redactoru responsabilu Dr. Aurel Muresianu

*) Am publicat-o deja în suplimentul Nrului de eri alu sóiei nóstre, în tötă întregimea ei.—Red.

Cursul la bursa de Viena din 7 Mai st. n. 1887.

Table with financial data for the Vienna stock exchange, including interest rates and bond prices.

Bursa de Bucuresti.

Cota oficiala dela 23 Aprilie st. v. 1887.

Table with financial data for the Bucharest stock exchange, listing various securities and their prices.

Cursulu pişei Braşov

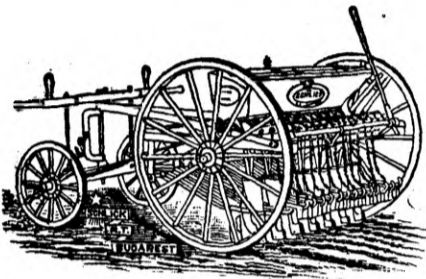
din 9 Mai st. n. 1887.

Table with exchange rates for various currencies and commodities in Braşov.

Turnătoria și fabrica de maşini a lui SCHLICK

Societate pe acții în Budapesta.

Biourul centralu: VI. Waitznering 57. — Despărțământul pentru maşini agricole: VI. Aeussere Weitznerstr. 1696—1699.

recomandă escelele sale Garnituri de treierat cu vaporu, de încălțit cu cărbuni, lemne și cu paie, Garnituri de treierat cu vârtej. (Göpel) Mori pentru curățitul cerealelor (Sistemü Backer & Vidats.) Pat. pluguri Schlick pentru 2 și 3 brazde, recunoscute de escele. Prețulu dela fl. 58 în susu. — Pluguri-Rayol pat. Schlick cu aparatul pentru ridicatufarâ, Pluguri-Rayol, cari se conducuf sine (dupâ Sack). Pluguri originale Schlick- și Vidats pentru una brazdâ.

Cele mai noue maşini de sêmênatuf patent. „Triumph.“

Mai departe se aflâ gata Mori de măcinatuf, mori pentru porumbu. Maşini pentru preparare de nutrețuf. Teascuri pentru uleiuri. Maşini pentru topituf și curățirea de Ramie, cânepâ și flosu, sistemuluf nostru propriu. Prețurile cele mai eftine. Condițiunile de platâ cele mai favorabile.

Liste de prețuri la cerere gratis și franco.

Mersuluf trenurilor

Valabiluf dela 1 Octomvre st. n. 1886.

pe linia Predealuf-Budapesta și pe linia Teiușuf-Araduf-Budapesta a calei ferate orientale de statuf reg. ung.

Large table with train schedules for routes: Predeal-Budapest, Budapest-Predeal, Teiuș-Arad-Budapest, and Budapest-Arad-Teiuș. Includes columns for train types, departure times, and arrival times.

Nota: Orele de nôpte suntuf cele dintre liniile grôse.